

CURIOSITATS DE CATALUNYA

(setmanal)

Redacció i Administració:

Barcelona. - Riera Alta, 61

P R E U :

Número corrent	20 cèntims.
Número atrassat	30 »
Subscripció anual	10 pessetes.

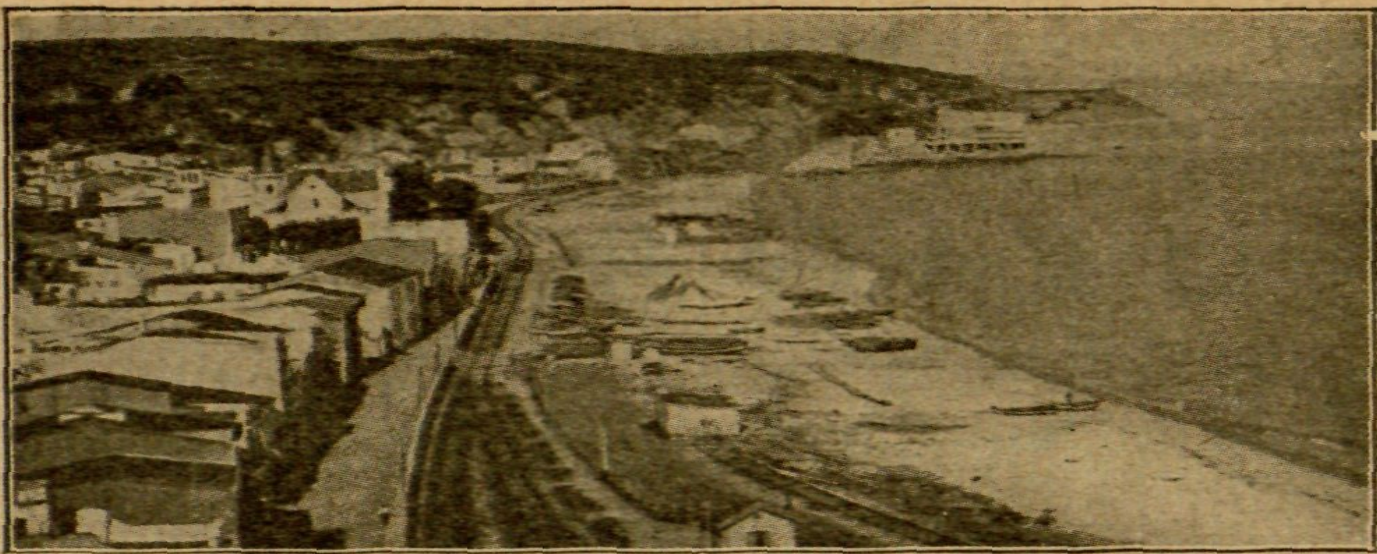

S U M A R I

Arenys de Mar, pàg. 2.—Folklore de la PAGESIA, pàg. 4.—Nostra premsa, pàg. 7.—Cançons populars, pàg. 9.—Pàgina festiva, pàg. 13.—Fets històrics, pàg. 14.—Catalans notables, pàg. 17. — Antologia poètica, pàg. 20. — La Mare de Déu del Claustre, pàg. 21. — Tradició, pàg. 24.—Sentència, pàg. 24.—Endevinalles, pàgina 25.—Pàgina festiva, pàg. 26.—Balls i danses, pàg. 27.—Llegenda de Sant Eloi, pàg. 30.—Gràfics, pàg. 31.

UAB

Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

Arenys de Mar.—Tocant a l'aigua. Al fons, dreta, el famós Mont Calvari.

Arenys de Mar

Es fa difícil dir res de nou de tota aquesta sèrie de poblacions que s'estenen al llarg de la costa compresa entre Barcelona i Blanes. Aquest litoral, conegut per litoral del Maresme, és d'una uniformitat gairebé absoluta. Tots els pobles, viles i ciutats ofereixen, si fa no fa, unes característiques similars, si no idèntiques. Precisament per això, per aquesta manca de relleus peculiars, de trets acusadíssims, es fa difícil dibuixar la silueta particular de cada un d'aquests indrets del Maresme.

Són evidentment, redossos d'una placidesa manyaga i suau. Per alguna cosa totes aquestes contrades foren primitivament barris de pescadors que, més que viure vora platja, hi tenien unes simples barraques que els eren lloc de refugi i soplug dels ormeigs mariners.

Arenys de Mar, com totes les poblacions d'aquest litoral, ens ofereix el seu desdoblament peculiar: Arenys de Mar i Arenys de Munt; i també Vilassar de Mar amb Vilassar de Munt; Premià de Dalt i Premià de Mar. La

població corresponent a la part alta era el nucli urbà primitiu que comprenia la totalitat de les activitats industrials i agrícoles de la població. En la distància compresa entre la platja i la població alta, els nostres avantpassats tenien la garantia de llur seguretat personal amenaçada tan sovint per les incursions efectuades pels sarraïns.

La costa era un lloc de perill i ací i allà, molt disseminades, les míseres cases eren l'únic testimoni de l'activitat que els homes de la Costa deplegaven mar endins.

Avui no cal dir que les coses han variat considerablement. Unicament el contemplar l'increment assolit per Arenys de Mar d'uns quants anys ençà, n'hi ha prou per a posar de manifest l'esforç que han vingut realitzant les noves promocions per aconseguir el desenvolupament de l'esmentada ciutat.

Arenys de Mar, actualment té un comerç i una indústria propis que per la seva importància la situen en un dels llocs preferents de la nostra terra.

Corrent pels carrers arenyencs, vora la mar, les noies al portal, fent les puntes al coixí, ens han donat una impressió més típica encara que les seves famoses ametlles. Sembla, encara, veure en un matí de fa anys la imatge: una noia rossa; amb beatitud feia anar els boixets, amb poca remor; el sol queia damunt l'aigua salada.

Somnis de grandesa, fretures de creixement, rullen com aires d'energia avui els seus anhels. La seva fabricació vol eixamplar-se com el seu comerç, com la seva "saison" estiuenca i hivernenca.

El Maresme té en Arenys de Mar una de les bases més fermes de totes les activitats que es descabdellen en la seva zona privilegiada.

Folklore de la Pagesia

Influència del temps

(Continuació)

Però altres aforismes i creences populars condicionen el fred:

Si trona entre la Candelera
i la Mare de Déu de març,
s'allarga quaranta dies l'hivern.

Si trona per la Candelera,
s'allarga quaranta dies l'hivern.

Si la Candelera plora,
l'hivern és fora;
si la Candelera riu,
el fred és viu.

Amb aquesta variant:

Si la Candelera plora,
l'hivern és fora;
si la Candelera riu,
l'hivern reviu.

Si el febrer riu,
el fred reviu.

Però no cal viure refiat, puix que

El febrer,
de cap o de cua,
sempre l'ha de fer.

Sia a l'entrar,
sia al sortir,
el febrer dóna que dir.

Per la Mare de Déu encandelada,
grossa nevada, grossa gelada, o grossa ventada,
vuit dies ençà, vuit dies enllà,
si no l'ha feta la farà.

Mes no hi ha escapatòria:

Si el febrer no fa februres,
el març fa esgarradures.

I encara:

Per la Candelera,
mal és l'obac on el sol no hi pega:
allà on el sol no hi pegarà,
casa no hi vagi's a parà.

El març té mala fama.

No hi ha març que no marcegi,
ni boig que no bogegi,
ni fill d'ase que no brami.

Març, marçot,
mata la vella a la vora del foc,
i la jove si pot.

I és preferible que sigui fred, perquè si no,

Si el març no marceja
ni l'abril abrileja,
tot l'any bogeja.

S'avançarien les plantes i no convé:

Ni dona desvergonyida,
ni planta pel març florida.

En conseqüència:

Quan el març fa de maig,
el maig fa de març.

En canvi, si fa vent pel març, s'encarrila el temps:

Març ventós,
abril plujós.

Ara, ¿de què li ve al març la mala fama que l'acompanya? Tot li ve dels dies que va manllevar al mes d'abril, segons ens contarà la rondalla de Romadriu:

Una vegada, una velleta de Romadriu, poble que s'escau a sota del Santuari de Sant Joan de l'Erm, no cabia a la pell de contenta veient que érem a darrers de març i no s'havia aquest mostrat rigorós com altres vegades: no se li havia mort ni un sol cap de bestiar, i la dona, xiroia i alegre, descontenta del març d'altres vegades, amb els punys closos, ella que diu:

**Març, marcell:
no m'has mort cap vaca ni vedell,
truja ni porcell.**

El repte, si el va dir al sord, no el va dir al peresós; i ell que sí, el pare març, tot disgustat se'n va i diu a son germà:

**Abril, gentil:
deixa-me'n un, deixa-me'n dos,
i, un que jo en tinc, faran tres,
que faran pernabatre aqueixa dona de pagès.**

Fillets de Déu! Tant va ésser demanar com obtenir; i heu's aquí que, allargat el març, comença el temps a posar-se rúfol, a fer vent, a emplujar-se, a caure l'aigua com aquell que la donen per amor de Déu. I quan, abonançat el temps, eixugats els camins, tothom s'arrisca a sortir de casa per contemplar la desfeta dels temporals, la gent de Romadriu veieren com, en la casa d'aquella velleta, hi bateren tant i tant l'aigua i les ventades, que van caure les parets, agafant dins l'estada, les persones i les bèsties. D'aleshores ençà, sempre que a primers d'abril es deixa sentir el fred, un es recorda del dies manlevats pel març i de la venjança que aquest va prendre de la dona de Romadriu.

(Continuarà).

AVISO.

Esta hoja se publica los miércoles, viernes y domingos. Se vende en Figueras en la librería de D. José Antonio S. y, donde está la redacción, y en los puntos siguientes: G. reser, Oliver, Vich, V. J. de Olot, Doutrou, S. F. de G. x. de, Reys, B. de, C. de, L. de, Se. Ad. m. de, B. de, C. de, de, Ampurias, Vidal, J. M. de, Albal, Barcelona, Oliver, T. de, G. de, Reys, V. de, An. de, Madrid, D. de, Hidalgo y Comp. de, J. de, D. de, Se. inserta en la los anuncios de los SS. suscritores como también sus comunicaciones a la redacción los, con el fin de que se publiquen, y los demás a precios convencionales. Precio de la suscripción. En Figueras por un mes 1 real por tres meses 40 reales. En los demás puntos por un mes 50 cts., por tres meses 15.

ADVERTENCIA.

En lugar de los días señalados en el prospecto, saldrá esta hoja los miércoles, viernes, y domingo.

NOTICIA ESTRANJERA.

Escriben de Nueva-Yorch con fecha del 15 febrero, que reinaba una viva agitación en la Habana de resultas de la oposición a la partida de un paquebote inglés por alguna contravención del Capitan a las órdenes del gobierno. Se había empeñado la cuestión en términos que el Capitan general de Cuba se proponía echar a pique la embarcación antes de consentir que saliese sin haberse ejecutado sus órdenes. En una época en que la Inglaterra busca nada más que un pretexto para obrar militarmente contra Cuba este asunto puede convenir a sus miras.

El efectivo de los diversos cuerpos que dentro poco la Inglaterra envía a la India, es de 6000 hombres de infantería, y de 950 lanceros. Si A. Hardinge acepta el mando de las tropas del oeste del Yndus, el ministerio de

la guerra quedará por sir G. Murray. Se cree que lord Hill será relevado en el mando del ejército inglés por el general Combermere.

Las cartas de Argel del 15, hablan de una próxima expedición hacia Chelit, saliendo de la provincia de Argel, y combinada con otra expedición de la provincia de Oran. La que salió hace algunos días de Mascara ha tenido buen resultado, y regresó el mismo día.

En cuanto a las cartas de Oran, anuncian que la columna a las órdenes del mariscal de campo Bedeau, empleó siete días en la marcha de esta ciudad a Tiemcen. Los caminos son muy malos y el cuerpo de ingenieros tuvo mucho que hacer para que fuesen practicables. Los carros del convoy han vuelto a Oran en cuatro días escoltados por reducidas compañías de infantería.

Los indígenas volvían a Tiemcen y los Cullis que Ald-el-Kader tenía antiguamente a su servicio, expulsados de esta ciudad, regresaban también. El mercado está regularmente aprovisionado por los Arabes de las tribus vecinas.

Se dice que el Emir continúa con alguna gente hacia Nedron, y que tentó inutilmente sorprender a nuestros aliados, logrando sin embargo pillar algunas tiendas, mujeres y ganado; pero en pequeño número.

Nostra Premsa

El primer periòdic que va sortir a Figueres

Ací ens complaem a reproduir la primera pàgina del periòdic primer que va sortir a Figueres, l'any 1842, és a dir, prop d'una centúria enrera. Figueres, per tant, va constar en els estadis de la premsa, de bonhora, abans de moltes altres poblacions, i amb l'avantatge que mentre en alguns llocs es publicava (si és que es publicava) el periòdic setmanal, o quinzenal, a Figueres era trisetmanal.

És el cas curiós d'aquest periòdic, com pot veure's, el fet que va començar de publicar-se sense títol, com a

UAB

Biblioteca de Comunicació i Teletextos

fulla solta, perquè de primer volien veure com els sortiria i si es podia mantenir, abans de decidir-se a registrar un títol que els obligués, segons llei, a una sèrie de despeses.

Les característiques són les següents: el seu objecte era de fer-se ressò dels interessos de Figueres i de l'Empordà i ensems de servir a aquest país de vehicle d'informació; la qual cosa podia acomplir amb avantatge damunt altres diaris, àdhuc de Barcelona mateix, per la circumstància d'ésser tan prop de la frontera. Constava de quatre pàgines, de tamany 24'50 cms. (llarg), per 18 cms. (ample). Escrit en castellà. El primer número aparegué el dia 1 d'abril de 1842, divendres. Els dies de sortida eren els dimecres, divendres i diumenges. El tirava la impremta d'A. Sey. Preus a Figueres, un mes, quatre rals; un trimestre, deu rals. Per a fora, un mes, 5 rals 16 ms.; un trimestre, 15 rals.

A l'atentíssima amabilitat d'En J. Puig Pujades devem de poder publicar aqueixes notes, que creiem força interessants.

Els nostres infants tenen el joc de *cavall fort*, ben conegut de tothom; i és freqüent, entre ells, proposar-se aquesta enganyifa:

A un cavall ben ferrat,
quants claus se li han de posar?

Si l'interrogat no hi atina, dirà: "—Quaranta", o més; però se li contesta:

—No cap, perquè ja està ben ferrat.

La filla del marxant

LA filla del marxant
diuen que és la més bella.
No és la més bella, no,
que altres n'hi ha sense ella.

La virondon!
La virondon quina donzella!
La virondon!

S'ha cercat aimador
a la faisó novella;
n'ha donat los amors
al peu d'una olivera.

Quan ella va a sarau
se'n posa boniqueta,
el faldellí vermell
enribetat de negre.

La'n treuen a ballar
a la dansa primera
i el ballador li diu,
el ballador li deia,
el ballador li diu:
—Amor sou pesenteta.
—En què m'ho coneixeu?
Com ho podeu conèixer?
—Bé és prou coneixedor,
bé fa de bon conèixer,
posau els peus més plans,
ja no dansau lleugera;
el cinturó no us clou,
el faldellí curteja,

la cintureta us creix,
el davantal s'aixeca
i el faldellí vermell
d'un pam no us toca a terra.
Què en donaríeu vós
per tornâ a sa manera?
—Galan, si es feia això,
vos vestiré de seda,
vos compraré un barret
amb plomes a l'orella,
vos donaré un cavall
guarnit a la francesa,
un cavall blanc, valent,
que en volarà la terra,
pagant-vos tot l'orneig
per anar a la guerra.
—Voleu venir, amor?
Sereu deslliuradeta.
A dintre l'hort del rei
n'hi ha una fonteta:
tota nina que hi beu
de rosa es fa poncella.
—Anem-hi, don Joan,
que jo hi voldria beure.—

Quan foren a la font,
la font eixuta n'era;
de sentit que en té
l'infant li cau a terra.
—Culliu-lo, don Joan:
tireu-lo a la riera.
—La bella, no ho faré,
que no són coses meves.—
Ella de terra el cull,
l'en tira a la riera.
Quan le n'hagut tirat
l'aigua torna vermella.

—Ai, la bella! Què heu fet?
Sereu castigadeta!—
Els pescadors del rei
són més avall, que pesquen:
n'han pescat un infant,
bonic com una estrella.
De tan bonic que n'és
el porten a la reina.

Los guardes ho han vist:
l'ha feta presonera.

A la presó del rei
vós sereu la més bella,
vos hi estareu set anys
sens veure cel ni terra.
Al cap de los set anys
ja n'obren una reixa
darrera del reixat
la dama es fa en finestra.

—Quan hi podré tornar,
ai!, a la meva terra?
Ne veu passâ un vailet
que n'era de sa terra.

—Vailet, el bon vailet:
què hi fan a aquelles terres?

—D'ençà que vós no hi sou
hi ha hagudes moltes guerres;
els vaixells van per mar
amb banderes vermelles,
amb banderes de sang
per ofegar la terra.

—No hi tornaré pas més,
ai, a la meva terra!—

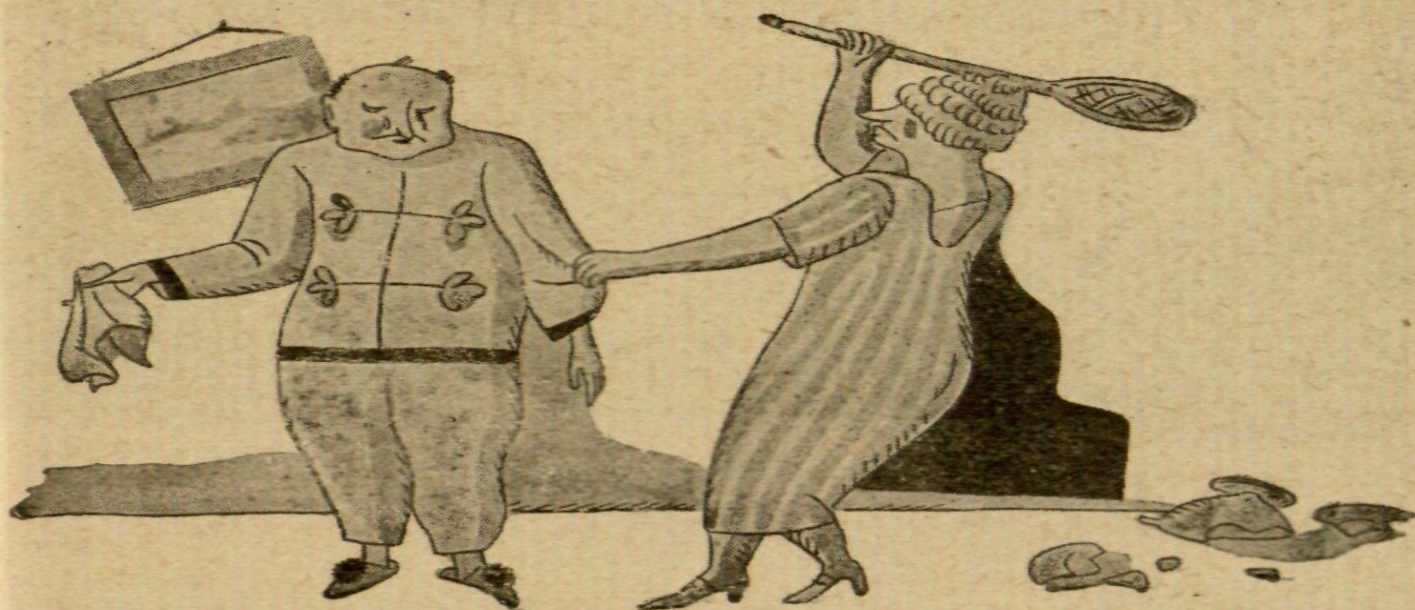
La veu un passejant,
que s'ha enamorat d'ella.
—Deixeu-me, carceller,

parlà amb la presonera.
—Torneu demà al matí,
que eixirà a la carrera,
vestideta de blanc,
resant el *Miserere*.—

El fill del del rei ho sap:
la'n vol anar a veure.
A l'endemà al matí,
la'n treuen amb bandera;
la creu hi va al davant,
el botxí va al darrera;
dos frares al costat
cantant el *Miserere*.
Les nines del seu temps
se'n van corrent a veure-la.
—Ai, nines de Lyó,
de mi preneu exemple!
Mares, no deixeu mai
les filles que festegen.—

La mare la segueix,
feta una Magdalena.
Quan va passat davant,
davant de casa seva,
ja n'arrenca un gran crit.
—Valga'm Déu mare meva!
Si m'haguésseu casat
al cap de la quinzena,
no hauria pas caigut
en aquesta baixesa.—

Quan baix de la força és,
ella'n demana beure:
el batlle i el veguer
n'omplen una escudella.
—Beveu, Elionor:
aquesta és la darrera.

Desgraciat del qui ho encerta.

De porc i de senyor se n'ha de venir de mena.

(Gravat de l'any 1860).

Traient la Bandera de Santa Eulàlia.

FETS HISTORICS

La Bandera de Santa Eulàlia

Es la gloriosa bandera de la nostra ciutat. Antigament, als segles XIII, XIV, XV i fins al XVI, la que més tard fou anomenada "bandera de Santa Eulàlia", es deia, per antonomàsia, "la bandera de la ciutat", segons historia En Víctor Balaguer.

Aquesta bandera era treta en moments de transcendència històrica, i el curs que feia era molt variat, les carreteres que seguia eren moltes: en diferents ocasions el seu onejar fou dut a les més apartades regions de Catalunya. Era com un símbol de la gran ciutat Cap i Casal, era el símbol de la seva senyoria i ensems volia dir la germanor de totes les contrades, per raó d'interessos d'esperit i de matèria, amb Barcelona.

Quan s'esdevenia un fet greu, els consellers cuitaven

reunir-se en consell de Cent, el qual era convocat a toc de campana i a voltes també pel pregoner. Reunit el consell i un cop acordat enlairar la Bandera, eren els consellers els encarregats de tenir cura de tot amb el consell dels trenta-sis o "Trentanari", i el dels vint-i-quatre o "vintiquatrena de guerra" que era una junta extraordinària de guerra. A so de trompetes per carrers i places hom

(Gravat d'època).

Una junta de la Vintiquatrena de Guerra.

cridava, llavors, sometent, i hom invitava la noblesa a anar a Casa la Ciutat per assistir a l'acte de treure la Bandera. Per dur la Bandera, la "vintiquatrena de guerra" a proposta dels consellers nomenava un "ganfaroner" que havia d'encarregar-se'n.

Quan tots els convocats i invitats eren reunits, els consellers, vestits amb la gramalla vermella, anaven a la sala del "Trentanari", i el primer agafava la Bandera, la lliurava a quatre individus de la noblesa, els quals havien de dur-la enrotllada i damunt les espatlles fins a sota de la finestra on havia de collocar-se. El conseller en cap anava al darrera amb la mà dreta sobre el capdamunt de la

Bandera, per significar que era ell qui la treia. A seguit, venien els altres consellers. Davant anaven els agutzils, les cornetes i els timbals, que tocaven ara els uns, ara els altres.

Quan eren sota la finestra on havia de romandre exposada la Bandera durant tres dies —aquest era el costum o cerimonial—, la pujaven amb uns cordons de seda i or, amb compte de no entrar-la dins, perquè un cop sortida de la Casa, ja no podia tornar entrar si no era per haver desaparegut la causa del sometent. Aquesta cerimònia es feia i alhora sonaven els instruments guerrers. Durant tot el temps que la Bandera era arborada, no podia ésser deixada sola ni un instant. Feien-li guàrdia seguida les companyies de “la Coronela” que es rellevaven per ordre; però també un conseller, amb qualques membres de la noblesa, havia de vetllar dia i nit, al costat de la Bandera, i durant la nit, a la plaça eren enceses almenys quatre “graelles”. Més: tot al voltant de la Bandera eren encesos molts brandons i atxes de vent.

Passats els tres dies, amb gran cerimònia i solemnitat era tret a la Bandera de la finestra (on havia estat col·locada sota un magnífic dosser) i era duta a la porta de la ciutat que corresponia al camí que la Bandera havia de fer. Després d’una altra cerimònia, sortia finalment el drap gloriós, que s’enduia tot el clamor de la ciutat, i el batec dels ciutadans.

D’aquesta Bandera resta només algun tros per l’arxiu. Es, podem dir, avui, només que un bell record històric aureolat de llum, de refulgències seculars.

Però si el drap material de la Bandera ha estat poc a poc destruït pel temps, el seu simbolisme dura i perdura i perdurarà.

CATALANS NOTABLES

Frederic Soler i Hubert

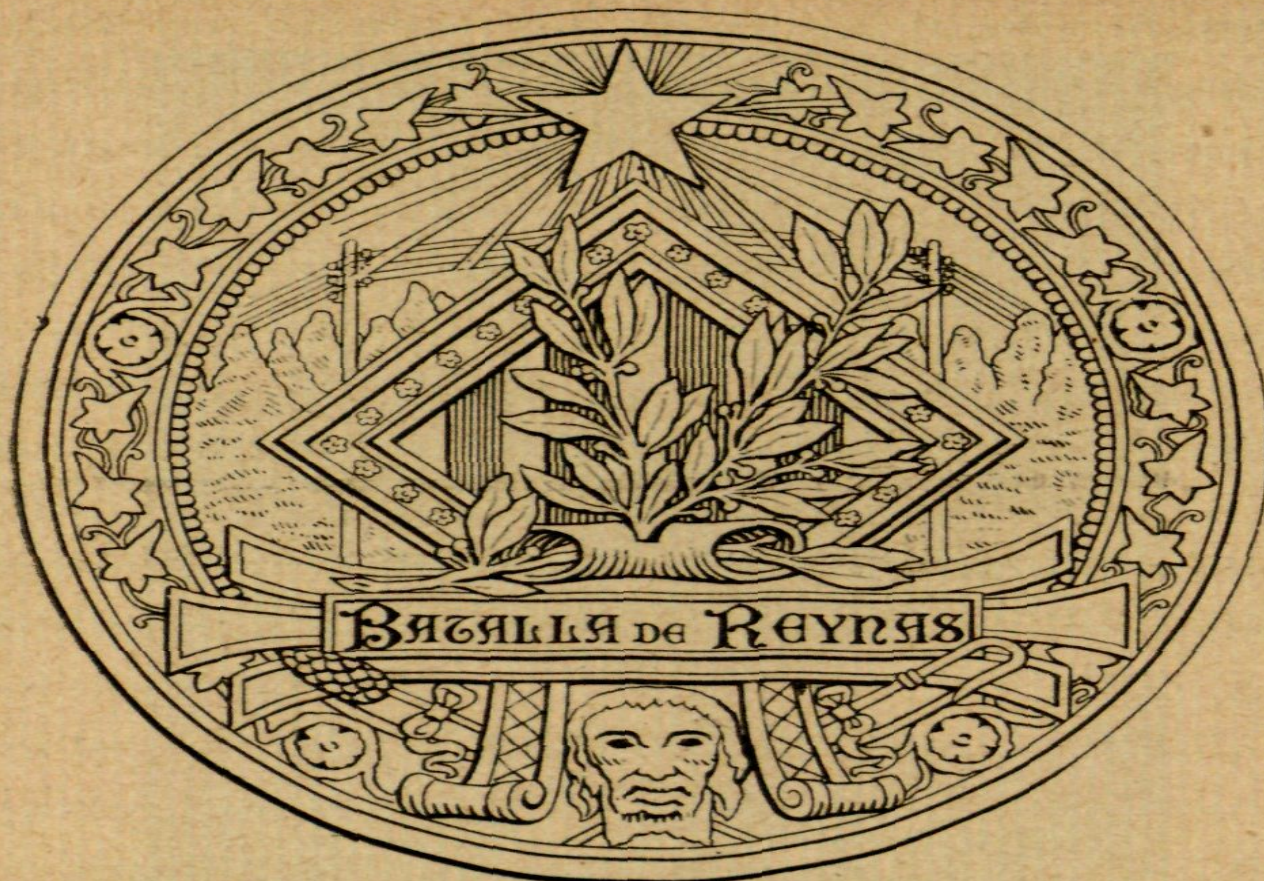
VA nèixer a la ciutat de Barcelona, el dia 9 d'octubre de l'any 1839; era de condició humil, i perdé els seus pares durant la seva infantesa.

Als vint anys tenia per amics a literats i estudiants i era volgut i respectat per tots els seus companys.

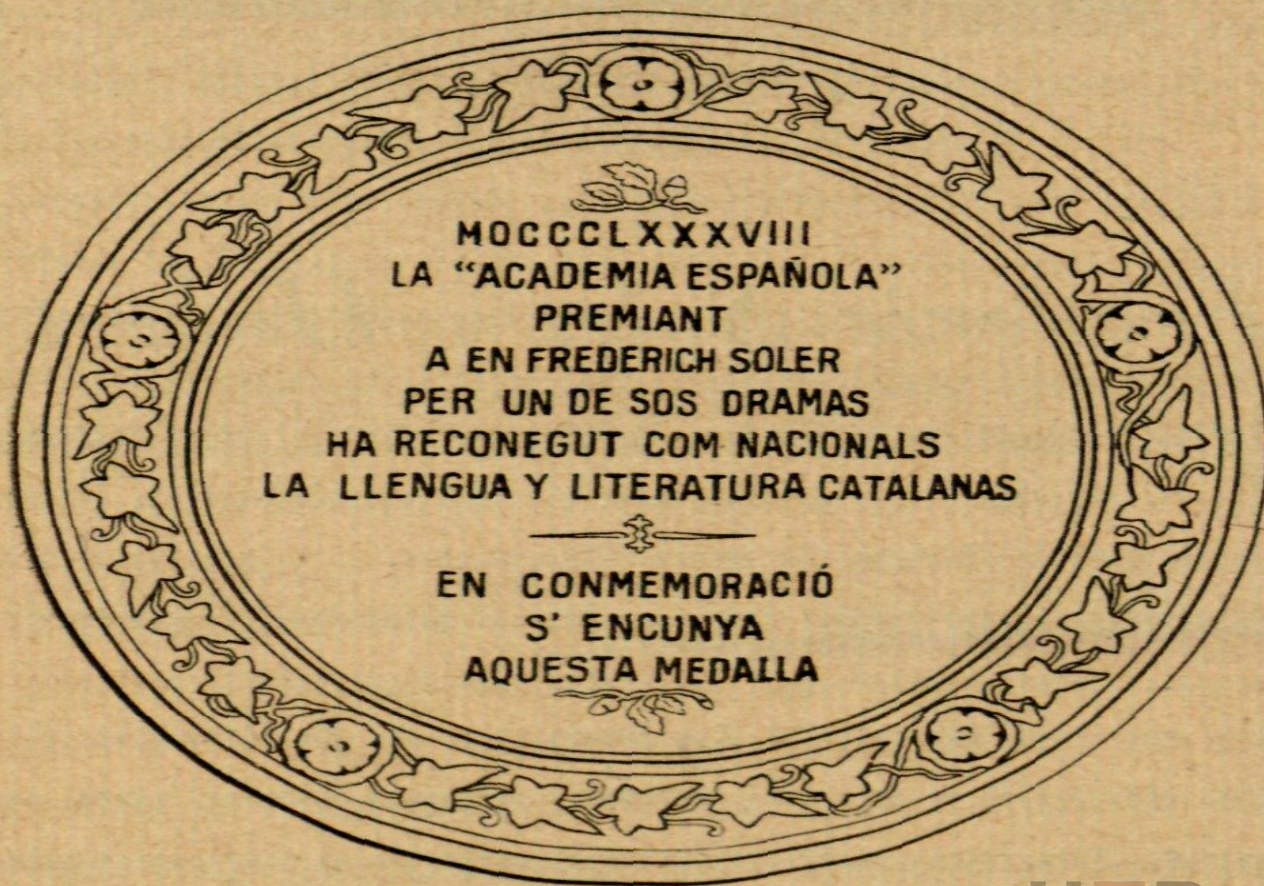
Va escriure en català *La botifarra de la llibertat*, *L'esquella de la torratxa*, i altres composicions, com, per exemple, *Singlots poètics*, que comença a signar amb el pseudònim de *Serafi Pitarra*, que no deixà fins passat bastant temps.

UB
Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

En 1866 estrenà a l'antic teatre Odeón —ja desapa-

Anvers.

Revers.

Dibuix de la medalla commemorativa d'haver estat premiada per l'Acadèmia Espanyola el drama «Batalla de Reines», de Frederic Soler.

regut— el seu primer drama *Les joies de la Roser*, que obtingué un èxit sorollós. Ja ben demostrat el seu prestigi, després, amb la cordial adhesió dels barcelonins, emprengué la direcció del teatre Romea, on estrena, entre altres obres, *La rosa blanca*, doncs fou autor, quasi exclusiu i empresari de l'esmentat teatre, assolint tals èxits, que formen una part integral de la història del teatre català, de manera que se'l considera com el seu fundador.

A Hostalric fou justament homenatjat i nomenat fill adoptiu, amb la col·locació d'una làpida a la casa de l'esmentada vila on escriví el seu primer drama.

El drama *Judas de Keriot*, fou reprovat en 1892 pel bisbe de Barcelona. També col·laborà en revistes i setmanaris.

De Soler s'han traduït al castellà alguns dels seus drames, entre ells *Batalla de reines*, que meresqué ésser recompensada en 1888 per la Reial Acadèmia Espanyola amb el premi ofert per la reina regent donya Maria Cristina i amb medalla commemorativa, que reproduïm.

Als Jocs Florals de Barcelona de l'any 1870, se li premiaren composicions; en 1872, obtingué la flor natural; en 1875, la flor i englantina d'or; i en 1879, obtenia la flor natural. Fou proclamat *Mestre en Gai Saber* en 1875 i presidí els Jocs Florals en 1882.

Aquest gran patrici morí el dia 4 de juliol de 1895; la nostra Pàtria perdé un dels més fermes conreadors de la parla catalana.

En 1897 va col·locar-se el seu retrat a la Galeria de Catalans il·lustres de l'Ajuntament de Barcelona.

Són moltes les ciutats de Catalunya que han posat el nom de Frederic Soler a places i carrers.

JOAN DARDER I ESTRUC.

Tu, només...

VIURE per Tu, només.
 Oblidar que hi ha mars i hi ha navilis
 i horitzons i camins.
 Oblidar que els ocells estenien les ales,
 que al final de les rutes hi ha països inèdits,
 que després de les nits vindran, blanques, les albes.
 Oblidar-me de tot
 llevat de Tu.

No saber que aquells llums
 volen dir la ciutat.
 No saber que els estels
 són resplendors de les ciutats del cel.
 No saber res
 sinó Tu.

Només saber que el llac està tranquil
 perquè el Teu braç ha acariciat les aigües.
 Només saber que els miralls no són orbs
 perquè Tu T'hi miraves.
 Només saber que canten els ocells
 perquè Tu també cantes.
 Només saber que el pallasso ha plorat
 perquè Tu no el miraves.
 Saber que el collaret plorava perles
 per l'enyor d'abraçar-te.

Per què floririen les roses
 si no tinguessin el teu perfum?
 Per què vindrien les albes
 si no haguessis alçat el braç?
 Per què seria primavera
 si no haguessis mirat el món?

JOSEP JANÉS I OLIVER.

UAB
 Biblioteca de la Universitat de Barcelona
 i Hemeroteca General

(Del volum dels Jocs Florals del 1934).

La Mare de Déu del Claustre

AMB aquesta advocació és venerada com a Patrona per la ciutat de Solsona.

Quan els sarraïns envaïren la nostra terra, els cristians, perquè aquells no profanessin les imatges de la seva devoció, les amagaren. Així succeí a Solsona, que posaren la imatge de Maria en el pou dels claustres de la seva església, no essent possible l'ocultació en les afraus del Pireneu, degut al seu pes considerable.

La memòria d'aquest aconeteixement històric s'havia perdut amb els anys, i així seguia oculta la imatge, fins al temps de la seva miraculosa invenció, que podem fixar-la a darrers del segle XIII.

Heus ací com la pietosa tradició solsonina refereix la troballa de la seva Patrona, i que amb tanta cura de detalls descriu el P. Camós en la seva obra "Jardín de María", que data de l'any 1657.

Diu així: "Jugaven uns nois en el claustre de l'església de Solsona, el qual, sens dubte, era el mateix que és avui, segons denota la seva antiguitat. Estaven entretinguts aquells nois en els seus jocs infantils, quan succeí, per voler de Déu, que un d'ells caigués dintre un pou, que encara es troba en el claustre, i que té molt fresca i regaladíssima aigua. Passat tot això i sense que ho advertissin els altres nois, arribà la nit, quan ja les mares senten l'absència dels seus fillets, i aquell noiet mai no arribava. Amb això, la mare, tota angoixosa, surt de casa i pregunta a uns i altres si sabien on era el seu fill; però solament pogueren dir-li que l'havien vist jugant amb altres nois en el claustre de l'església.

Aquí s'encaminà amb gran pressa i cridà una i moltes vegades el seu fill estimat; i, per voler del cel, la seva dissort es convertí en nova alegria, puix **sentí una veu** fonda, que sortia del pou, i que era la del seu fill. Tota joiosa s'apropa al pou i novament crida el seu fill, el qual

li respon amb aquestes paraules de consol: "*Mare meva, no ploreu, perquè estic molt ben guardat per una formosa senyora*".

Amb gran satisfacció, aquella bona dona, com la de

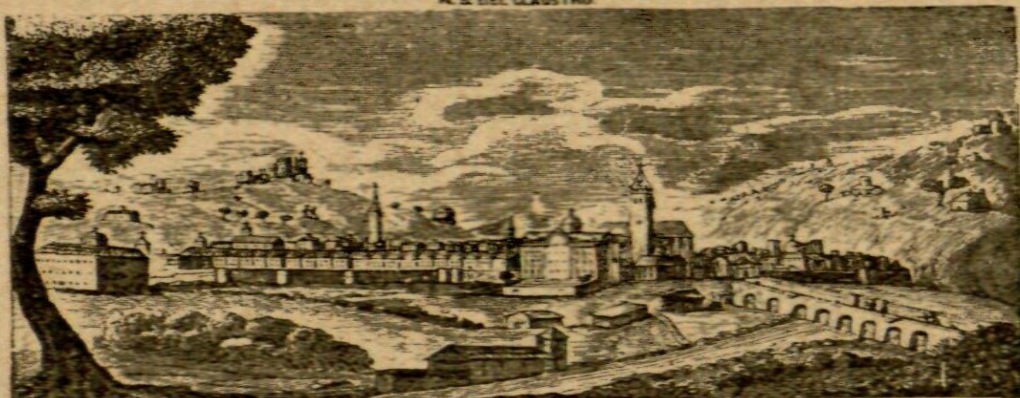
Devota imatge de la Mare de Déu del Claustre.

que ens parla l'Evangelí després d'haver trobat la joia que tant estimava, se'n va tota sortosa a donar la nova al Superior o Pavorde de l'església, i tot seguit s'organitza la devota processó per a dirigir-se amb la Comunitat al lloc on succeeix tanta meravella; i baixant al pou, trobaren més amunt de l'aigua una petita capella amb la santa Imatge que sostenia al noi, i tenia davant d'ella una es-

plendorosa llum. Quedaren amb això no menys admirats que devots, i traient la santa Imatge, juntament amb el noi que donaren a la mare, la portaren en processó a l'altar major, on fou collocada, encara que sols estigué allí fins al dia següent, en què, no trobant-la en dit altar, fou manifesta sa presència en el lloc on primer estava. Amb això veieren clarament que prop d'aquell lloc volia Déu que fos venerada aquesta santa Imatge”.

Tradició refermada pels documents dels arxius de Solsona i avalada per l'autoritat dels cronistes que historiaren la troballa de la Verge Santíssima del Claustre.

Fem reproducció d'un goigs de la Mare de Déu del Claustre, amb uns boixos antics i lletra encara més antiga.

GOIGS DE NTRA. DONA DE LA CLAUSTRA

En los Cels sou coronada
ab molt refulgent Corona.
y en la terra venerada.
*Maria Verge Sagrada
de la Claustre de Solsona.*

Volgué vostre Fill honrarvos
ab esta gratil Figura.
pus que volgué retratarvos.
y vivament dibuixarvos.
fent los Angels la Escultura.
y per molts anys amagad.
sens saberho una Persona
en lo Pou foreu guardada
Maria Verge Sagrada, etc.

Quant l'Etern Deu resolgué.
que convénià mostrar-se.
un miracle percutit.
y fou que un xic caygué
en lo pou, sens ofegar-se.
perque vos agraciada
y piadosa Patrona
li foreu bona Advocada:
Maria Verge Sagrada, etc.

Anant la Mare cercant
a son fill tant venturós.
prop del Pou passà plorant.
y amb granta llagrimas cridant:

Intercede pro nobis Mater Gratiam.

lo meu fill ahont sou vos.
sentí la veu regalada
del fill, que en lo Pou cessa.
dient, la mercé sobrada
Maria Verge Sagrada, etc.

Ab lo Paborde arribaren
Canonges y Capellans.
y devotament baixaren
allí, ahont vos trobaren.
ab lo Xich entre las mans.
dins una Capella obrada.
restant l'aygua més pregona:
així foreu vos trobada
Maria Verge Sagrada, etc.

Del fondo Pou vos tragueren
ab molt gran devoció.
cantant Hymnes vos dugueren
y en Altar major volgueren
fos vostra habitació.
mes quant fou la nit passada
no veteu vostra Persona.
que en lo Pou foreu tornada:
Maria Verge Sagrada, etc.

Quant veteu la maravella.
que, cert, gran miracle fou.
feteu-vos una Capella.
y passeu-vos en ella.

si costat del mateix Pou.
allí us tenen adornada
de Vestiments y Coronada.
de rendes vos han dotada
Maria Verge Sagrada, etc.

Un gran Pintor que volgué
pintar la vostra figura.
la vista dels ulls perde.
y desde l'Altar caygue
fins baix en la terra dura:
quan foreu, d'ell reclamada.
deixareu de ser fellona.
la vista li fou tornada
per Vos Maria Sagrada, etc.

Miracles haveu obrats
en diverses malalties.
socorrent necessitats.
y mitigan tempestats
ab las entranyas molt pius.
y en temps de gran secada
donau aygua neta, y bona.
sols vos sia demanada
Maria Verge Sagrada, etc.

Pus la Ciutat n'es honrada
y lo ducat de Cardona
de Vos Maria Sagrada.
sia la nostra Advocada
de la Claustre de Solsona

Ut digni reddamur misericordia Dei.

OREMUS

Deus qui fidelibus tuis beatam Mariam Virginem, sub invocatione a Claustro, gratiarum tuarum ministrum tribuisti, ejus nobis intercessionem concede, ut a cunctis malis liberemur in terris et aeternis gaudiis perfruamur in coelis. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

La torre de la minyona

DE la torre de l'homenatge del castell de Cardona se'n diu "la torre de la minyona", perquè hi morí empresonada una filla del senyor vescomte de Cardona.

Això fou amb motiu d'uns torneigs organitzats per dit senyor vescomte a la vila de Cardona, als quals acudiren molts cavallers a les festes.

Qui demostrà més valor i més destresa en els jocs fou l'alcaid del castell alarb de Maldà; i havent guanyat el cor de la filla del vescomte, Ameltrudis, tingué la gosa-dia, després de diverses entrevistes secretes, de robar la noia i emportar-se-la al seu castell de Maldà. El vescomte anà a rescatar-la, i en càstig la tingué tancada durant tota la vida dins la presó de la torre de l'homenatge.

Jacint Vilardaga, qui escriví aquesta tradició, diu que fou l'alcaid del castell alarb de Torà qui s'emportà la noia al seu castell de Torà. I que la noia es deia Adelaida.

De manera que la tradició sempre es desenrotlla a La Segarra *.

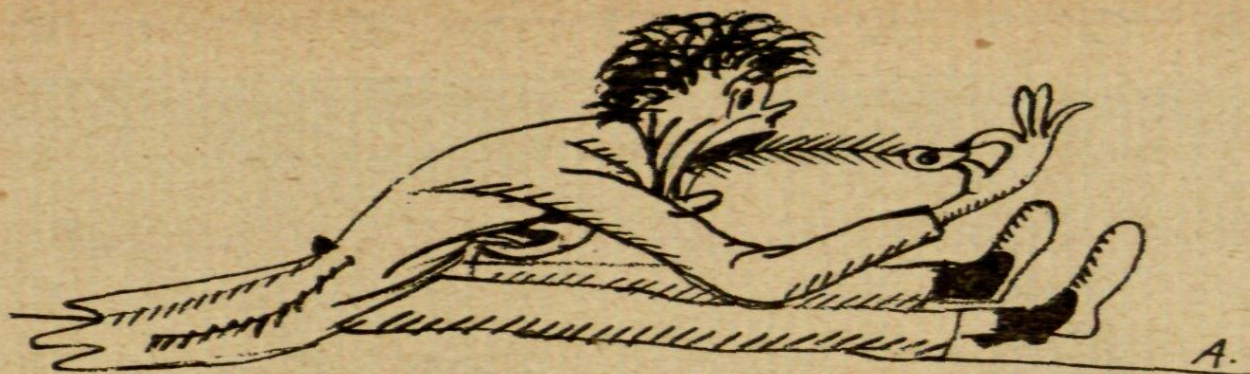
XAVIER BOSCH, PVRE.

* La Segarra és la frontera de l'antiga Marca hispànica entre els cristians i moros; per això cada poblet té el seu castell i la torre atalaia.

SENTENCIA

Una vegada no forma un costum,
però tots els costums
comencen per una vegada.

ENDEVINALLES

Sóc sord i mut de naixença,
però és tanta ma virtut
que a qui em fa la coneixença
el retrato en mig minut.

(El mirall).

Un galan enamorat
que sempre diu la veritat,
i això que mai no ha parlat.

(El mirall).

M'estimen les noies maques,
però aquelles que són lletges
em tracten a cops d'estaques.

(El mirall).

Ves si ho saps endevinar:
sóc dintre i no puc entrar.

(El mirall).

Sóc per tots els llocs bonics,
sóc fràgil, prô justicier,
i tracto a la gent del mode
que a mi em tracta la gent.

(El mirall).

Tan aviat sóc un vell
com sóc un jove aixerit,
com sóc una dona lletja,
com sóc una hermosa hurí.

UAB
Biblioteca de Comunicació
i Història
(El mirall).

Qui mal viu, la por el segueix.

Pensen els enamorats que tothom té els ulls tancats.

UAB
Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

Parella de contradansa catalana, any 1882.

Balls i danses

DURANT aquests darrers anys s'ha produït una barreja de balls extraordinària, tots ells d'aire foraster. Sembla que la tendència de tots aquests balls que podríem anomenar d'última hora, es distingeix per fer anar com qui diu l'un damunt de l'altre els balladors, amb un amuntegament de carn que poca cosa té d'estètic. El ball és molt bonic quan és harmònic, quan el seu ritme és clar, quan el seu moviment no engendra confusió. Així que aquestes condicions fallen, falla l'alta estètica del ball, i aleshores es converteix en una mena de remolí caòtic, que els moralistes de tots els temps han fustigat durament.

Models de bons balls, danses delicioses, solen ésser les danses o balls populars, nascuts en diferents encontres, amb l'aire de la terra, amb moviments típics i vestuari escaient. Aquesta mena de balls no es presten a amuntegaments desordenats i moltes vegades fastigosos

d'altres balls dits de saló. Aquestes danses populars requereixen una atenció especial per part dels balladors, per complir cadascú amb el seu paper, perquè no desentoni i no faci riure.

Qui no en coneix, d'aquests balls? Cada comarca té els seus, alguns avui encara en bastant vigoria; molts d'altres han anat desapareixent, i si es fan avui és més com a re-

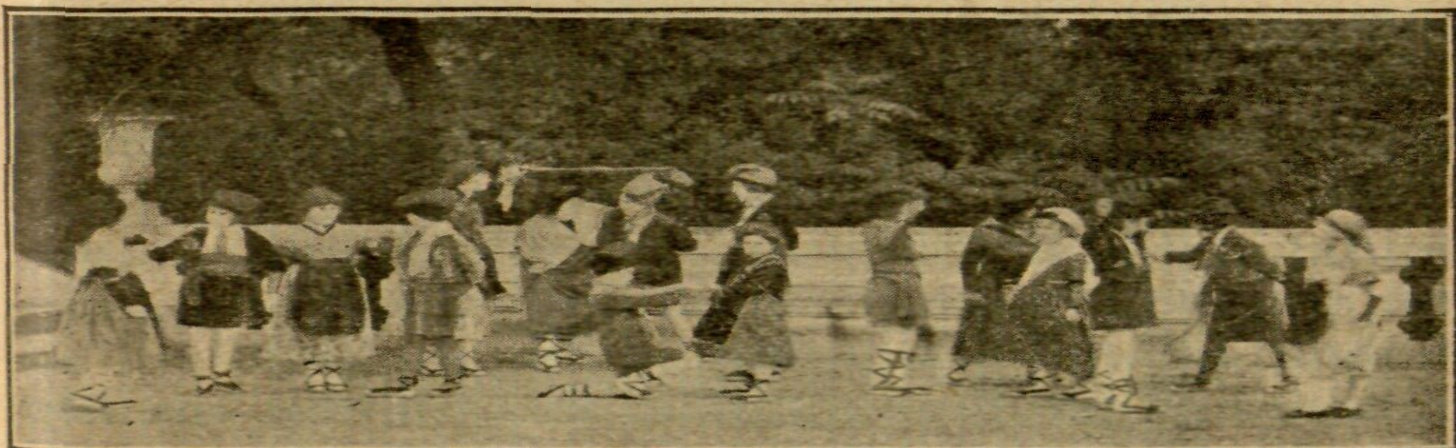
Contradansa catalana.

cord històric, com una cosa curiosa. Molts potser ja s'haurien perdut del tot, si no haguessin estat aquestes benemèrites associacions i Cors que amb un zel tot digne de lloança han anat a la recerca d'aquests tipus de balls, i que els fan conèixer en festes i festivals.

Les danses populars gairebé totes són collectives, és a dir, que hi entra munió de gent, per fer diverses combinacions. Els altres balls solen ésser individuals: un sol ballador i una sola balladora, fent una sola parella. Per això les danses populars són més alegres, produeixen més de goig, donen més caràcter de festa: és la multitud, és tot el poble que dansa.

D'aquests balls n'hi ha de rústecs, n'hi ha de la més refinada elegància, com poden veure's en les il·lustracions que ací van. Però tots són plens d'harmonia, de gràcia i de cadència.

Són una gran cosa aquests balls per l'educació del cos, per l'elegància del gest, per l'agilitat dels moviments, i fins per la gràcia de l'esperit. I és del més gran interès

Ballets catalans.

conrear aquestes condicions, pel floriment del nostre viure ciutadà, per ésser persones de fines maneres, per llevar la brusquedat a les nostres formes i a les nostres paraules.

Molt bé està la civilitat, la musculatura, la resistència; però tot això sense gràcia, ve a ésser com la força bruta. Sense poliment, ni el mateix diamant no valdria res.

Cívic.

Llegenda de Sant Eloi

DIU que Sant Eloi era argenter, i anant pel món es trobà un jorn amb una ferreria on hi havia un rètol que deia: "Mestre dels mestres"; i volent donar una lliçó al pretenciós ferrer s'hi llogà com a fadrí.

Un dia s'hi presenta un noble amb un formós cavall perquè el ferressin, i l'amo ho encarregà al sant, i aquest agafà el botavant, eixí al defora i, amb gran esfereïment de tots, tallà la pota al cavall i anà a ferrar-la amb tota comoditat a la botiga; després de posada la ferradura amb tota cura, tornà a enganxar la pota a l'animal, que no havia donat senyal d'haver-se'n sentit.

Aquest fet donà fama al fadrí, però ell, com que sols volia alligonar el seu amo, buscà una altra ocasió; i fou que havent-se'n d'anar aquell de viatge, manà al sant que mentre fos fora, fes claus de ferradura. I el sant preguntà:

—De quin ferro?

I l'amo digué:

—D'aquest.

—I després d'acabar aquest?

—D'aquest altre.

I així fou assenyalant tot el ferro que tenia a la botiga; però el fadrí encara preguntà:

—I després que acabi tot el ferro?

I l'amo, burlant-se'n, li digué que en fes de l'enclusa i dels malls.

En tornar al cap de dos dies, es trobà la botiga plena de claus i sense cap eina. Estranyat li preguntà com s'ho havia fet, i el sant li digué que un *mestre dels mestres* ja ho havia de saber, i el deixà plantat i se n'anà a córrer món, a predicar i a donar bons exemples.

UAB
Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

ANTONI OLLÉ I PINELL.

Dos paisatges del Bosc de Càn Feu, a Sabadell.

Als colleccionistes de
GOIGS

*fem avinent que tenim un bon
assortit de GOIGS, correspo-
nents a:*

SANTS

SANTES,

MARE DE DÉU

SANT CRIST

etc.

*als preus de **10** i **15** cèntims
cada un, —també acceptem l'in-
tercanvi— en l'Administració de*

**CURIOSITATS
DE CATALUNYA**

RIERA ALTA, 61. - BARCELONA